

LIETUVOS KARIUOMENĖS SAVAITINIS LAIKRAŠTIS = EINA XXI METUS

Taurus pavyzdžio sargyboje

Ivairiai besikaitaliojįs gyvenimas ir jo sukuriama aplinkybės dažnai pareikalauja, kad atitinkamu momentu žmogus savo dėmesį sukcentruotų į kai kuriuos gyvenamuoju metu pirmacilius, svarbiausius dalykus. Kartais kai kurie reikalai ar kai kurios gyvenimo bei darbo sritys yra iškeliami ir akcentuojami, anaiptol ne tam, kad nevertintume ir visos esamųjų aplinkybių visumos, bet tik tam, kad dar ryškiau pabrėžtume, jog tuo ar kitu metu, tas ar kitas dalykas, pasielgimas bei pasirodymas turi lemiančios reikšmės ir visoje kasdieninio gyvenimo ir darbo reikalų plotmėje.

Tai yra visiškai natūralu. Juk kaip bet kuriame kariniame darbe, karo pratybose ar pagaliau net ir kautynėse, taip ir apskritai gyvenime, visi darbai, žygiai bei laimėjimai turi būti siejami loginiu laipsniškumu, jų svarbumo eilėje, kariniu terminu tariant — nuo ribos iki ribos, apgalvotai pasistatant paeilinius tikslus.

Visi gerai suprantame, kad juo aukštesnis viršininkas ar pareigonis, siekdamas tų vadovybės ryškiai nužymėtų tikslų, tą momentą reikalaujamų dalykų akcentavimą pirmiausia labai gerai ir rimtai suprastų pats, kad juo giliai persisunktų, įsisąmonintų ir gyventų. Tik tuo būdu yra prasmingas tų svarbiausių eilinių tikslų nustatymas, tik tokiomis aplinkybėmis bus sėkmingiausias siekiamųjų idealų ar svarbių techninių darbų įgyvendinimas.

Trumpai ir aiškiai tariant, šiuo metu, o iš dalies ir visą laiką, mūsų tautai tas pagrindinis idealas, tas svarbiausias tikslas — Vilnius, jo visų gyvenimo sričių tvarkymas, gerinimas tobulinimas. Pats aukščiausias ir eilinis valstybės pareigonis šiandien labai gerai supranta, kad ištisus šimtmečius svetimųjų valdytos ir du dvidešimtmečiu šiurkščios okupacijos nulintos mūsų sostinės įjungimas į visą laisvos, savarankiškos tautos kūną — yra milžiniškas darbas. Tai gi kiekvienas turime giliai įsisąmoninti, kad tas darbas turės būti toks vieningas, toks pat gaivališkas, atkaklus ir uždegantis, kaip kad buvo vieninga, šventa, nepalaužiama ir didi Vilniaus kova, sunkiausiomis pokartnio gyvenimo ir ligšiolinės ginkluotosios taikos politinėmis militarinėmis aplinkybėmis. Šiame darbe savo nuoširdžių pastangų realią auką turi sudėti visi lietuviai, visi pareigony, kiekvienas savo srityje siekdamis kuo kruopščiausio tobulumo ir tvirtai stovėdami taurus pavyzdžio sargyboje.

Kiekvienam yra daugiau negu aišku, kad gyvenamuoju momentu dar atsakingesnis, svaresnis ir reikš-

mingesnis yra ir kiekvieno Lietuvos kariuomenės kario, kiekvieno viršininko asmeninis pavyzdys. Tik nuo jo, tik nuo karininko ir puskarininkio pastangų ir vieningos valios priklausys ir tas mūsų visos kariuomenės ir tautos reprezentavimas mūsų istorinėje sostinėje Vilniuje ir visoje to atgautojo krašto srityje.

Šia proga kiekvienas viršininkas dar kartą turėtų atidžiai prisiminti aną mūsų kariuomenės vado įsakymą Vilniaus rinktinės kariams, kuris buvo išleistas ir įsakytas paskelbti visiems kariams šio istorinio mūsų kariuomenės žygio išvakarėse. Reikia vieną kartą visam laikui suprasti, kad tie reikšmingi kariuomenės vadovybės reikalavimai, anaiptol, nėra bet kuris eilinis reikalas pasitempti prieš kurį iškilmingąjį parądą, o yra prasmingas, išsamus, suglaustas nurodymas tauriam Lietuvos kariui, jo gražaus pavyzdžio apibūdinimas. Tie nurodymai ir reikalavimai taip pat lygiai yra privalomi ir visų kitų mūsų garbingosios, patriotinės kariuomenės dalių ir dalinių kariams, nežiūrint, kur jie bebūtų, kur bepasirodytų.

Eidamas sunkias, atsakingas savo tarnybos pareigas ir grumdamas su pilka ir šiurkščia gyvenimo kasdienybe, kiekvienas karys ir vadas turi visuomet jaustis stovįs to taurus Lietuvos kario pavyzdžio pirmojoje sargyboje, turi sugebėti visą gyvenimą išlaikyti tą išganingąją kūrybinio idealizmo ugnį, kuri viena padeda sėkmingiausiai sutirpinti šalčiausius ir kietčiausius gyvenimo ledų kalnus ir neleidžia palūžti po atšipusio surembėjimo ir šabloninio pareigų „atbarabanijimo“ našta.

Kalbėdami konkrečiai apie minėtame kariuomenės vado įsakyme nužymėtąsias mūsų kario taurus pavyzdžio pagrindines gaires, kiekvienas nuoširdžiai jaučiame, kad to idealo ir kariuomenės vadovybės rūpesčio pasisekimas tikrai yra mūsų pačių rankose. Tuo būdu čia ir iškyla tos pareigos ir tas atsakingumas, kuris mums visiems lygiai yra uždedamas. Šia mūsų tautos didžio moralinio laimėjimo, Vilniaus atgavimo, proga naujais pasiryžimais, naujais idealais ir jų praktiniu įgyvendinimu kasdienybėje turti gaivališkai persisunkti visa mūsų kariuomenė, taigi pirmiausia — visi jos vadai ir viršininkai.

Šiaip ar taip kalbėdami, turime prisipažinti, kad mūsų tarnyboje ir gyvenime dar kartais esti viešų ir neviešų mūsų kariuomenės nurodymų, priminimų bei atitinkamų sankcijų, rodančių, kad dar toli iki tobulybės viršūnių, kad iškeldami esame nors ir smulkiausias negalavimus, juos vieningai visu griežtumu vytume iš mūsų kariuomenės tarpo, kad jais

ISTORINIS ŽYGIS Į VILNIŲ

Milijonus kartų visų lietuvių lūpomis kartotas, dainose išdainuotas ir svajomis išsvajotas Lietuvos kariuomenės žygis į Vilnių pagaliau prasidėjo žvarbų, ūkanotą spalį 27 dienos rytą. Beveik dvi savaites prie buvusios administracinės linijos išstovėjo žygiui susitelkusios mūsų kariuomenės Vilniaus rinktinės dalys, nekantriai laukdamos išauštant šio išganingojo rudens ryto. Nemažesniu nekantrumu šio istorinio momento laukė pats Vilnius ir visa Lietuvių tauta.

Naktį į spalį 27 d. didele karine auto mašina mūsų pagrindinių dienraščių ir karinės spaudos atstovai skubėjome į istorinius Širvintų laukus, kur viena Vilniaus rinktinės vora jau seniai pasirengusi laukė žygio į Vilnių, buvusios okupuotos Maišiogalos linkme. Ankstybo ryto rudeniškose ūkanose prabėga pro šalį Jonava, Ukmergė, ir mes pasiekiamo Širvintus. Pakeliui pravažiuojama vis daugiau ir daugiau žygiui pasirengusių mūsų kariuomenės dalinių įvairių ginklų rūšių. Širvintuose randame ir gediminėnų pulko štabą. Iš čia, gavę nurodymų, važiuojame prie buvusios šiaudinių gairių sienos Maišiogalos kryptimi. Pakelės kaimuose didžiausias ne tik mūsų kariuomenės dalinių, bet ir vietos gyventojų judėjimas ir domėjimasis greitai prasidėsiančio žygio pradžia.

Juo arčiau administracinės linijos, juo visur tirščiau susitelkę mūsų žvalių karių daliniai, motorizuotų pėstininkų voros, gurguolės, su visomis kariuomenės žygio ir gyvenimo reikmenimis. Nekantrūs ir sujaudinti pasiekiamo plento pakraščiuose dviem gairėm pažymėtą ir lenkiškai spalvota kartimi perkerančia patį plentą administracijos liniją. Numatytas peržengimo laikas artėja labai lėtai. Prie vainikais ir trispalvėmis vėliavomis papuoštų vartų renkasi vis daugiau apylinkės gyventojų. Iš anos pusės pasirodo ir sovietų kariuomenės sargybiniai. Jie tarnybiškai pasikalba su mūsų kariuomenės daliniais.

Nejučiomis pagal tikslų planą prie sienos telkiasi judrieji ir šarvuotieji mūsų kariuomenės daliniai:

dviratininkai, motorizuoti kulkosvaidininkai, tankai, motorizuoti pėstininkai. Tolumoje nuo Širvintų, kiek akys gali užmatyti, telkiasi ir juda artyn ištiesos mūsų kariuomenės dalys. Nustatyta valandai besitartinant, atvyksta automobiliu keli sovietų karininkai, kurie tariasi su mūsų kariuomenės dalimis dėl paskutinių formalumų. Vienoje plento pusėje greitai sukuriama lauzas.

Tuo pačiu metu prasideda atitinkama radijo transliacija. Išmušus nustatyta valandai, išverčiamos, sulaužomos ir metamos į liepsnojančią laužą nelemtosios administracinės linijos gairės. Čia pat perskaitomas mūsų kariuomenės vado įsakymas Vilniaus rinktinės kariams ir po trumpų atitinkamų kalbų perpiaunama ir pašalinama nuo plento buvusi storoka kartis, ir gavę Vilniaus rinktinės vado divizijos generolo Vitkausko įsakymą, staiga sujuda pirmyn pirmieji mūsų kariuomenės šios Vilniaus rinktinės voros motorizuoti daliniai. Susirinkusi vietos gyventojų minia mūsų kariams sukelia gaivališkas, nenuilstančias ovacijas. Netrukus per buvusią gairių sieną pradeda žygiuoti pėstininkų ir artilerijos daliniai. Į šį istorinį žygį mūsų kariams atvyko palydėti ir kariuomenės vadas brigados generolas Raštikis.

Dalinys po dalinio, dalis po dalies, su ilgomis savo gurguolių voromis, mūsų šaunūs karo vyrai vis tirščiau žengia į pažadėtąją Vilniaus žemę, vietos gyventojų gausiai papuošti gėlėmis ir palydimi entuziastiškais susirinkusiųjų šūkais.

Spaudos tarnybos atstovų mašina skuba su žygiuojančia kariuomene į priekį. Mes esame to istorinio žygio liudininkai. Liudininkai tų pirmųjų mūsų karių susitikimų su vietos gyventojais, kurių laukimas mūsų kariuomenės tryško iš jų karo ir netvarkos išgąsdintų akių, iš jų gaivališkų šypsnių ir ovacijų mūsų pražygiuojančioms voroms. Trumpų poilsių metu mūsų kariai su gyventojais dalinosi ir ne tik šio nepaprasto žygio išpūdžiais, bet taip pat ir maisto, tabako ar degtukų atsargomis. Mūsų kariams visur ap-

kuo skubiausiai nusikratytume. Juo labiau, kad ne mažiausias menko pavyzdžio šešelis nepasirodytų mūsų karių tarpe pažadėtoje mūsų Vilniaus krašto žemėje.

Reikia pakartotinai pabrėžti, kad asmeninis pavyzdys ir reagavimas iš pat pirmojo žingsnio į kiekvieną netobulumą, į kiekvieną apsileidimą ar netvarką. Turėtų jau mums pakakti kartais pastebimų numojimų ranka į vieną kitą viešai pamatomą bet kurio laipsnio kario netvarkingumą, nepakankamai gerą elgesį, ar net neblavių pasirodymą viešumoje. Staigus ir griežtas noras ir mažiausias blogybės užgniaužimas vietoje — yra kiekvieno viršininko, o ypač karininko ir puskarininkio svarbiausia pareiga.

Na, o akcentuojant ir iškeliant pačio karininko pavyzdį — apie bet kurį netvarkingumą ar nepavydingumą neturėtų būti jokios kalbos. Kariuomenės vadas savo įsakyme reikšmingai pabrėžia, kad ypač mūsų reprezentavimasis Vilniaus krašte uždeda visiems kariams, taigi juo labiau vadams, didelę atsakomybę, nes visas mūsų elgesys, visi darbai ir kiekvienas žingsnis bus labai atidžiai sekami visų mūsų brolių vilniečių, visos Lietuvos ir net mūsų kaimynų.

Šia proga reikia įsisąmoninti, kad tų taurių pavyzdžių reikalas nėra koks praeinantis reikalavimas, bet nuolatinis kiekvieno kultūringo Lietuvos kario privalumas ir būtiniausia dorybė. Šią dorybę gilinti ir plėsti mūsų kariuomenės ir visuomenės plačiojoje masėje — yra pirmąją pareiga. Jeigu mes kada nors kėlėme ir nagrinėjome mūsų tauriasias karines, lietuviškas tradicijas, jeigu esame jau trūs visiems opiesiems mūsų tautos valstybiniais, kultūriniais ir kariniams reikalams, tai šiandien, naujomis mūsų tautos gyvenimo ir entuziazmo aplinkybėmis, mes turime rasti pakankamai tų progų ir būdų, kuriais per savo valdinius kuo sėkmingiausiai pačiu realioju būdu galėtume vykdyti kasdieniniame gyvenime ir karinio auklėjimo bei mokymo darbe.

Taigi sunkių ateities darbų ir uždavinių akivaizdoje, kariai, visu nuoširdumu įsisąmoninkime tuos visus, anaipol, nenaujus dalykus, kuriuos dabar iškelia ir išryškina pats gyvenimas. Ką dirbdami, kur elgdamiesi ar viešiau asmeniškai ar su savo daliniais pasirodydami, visuomet atmintime, kad visa kariuomenė ir visa Lietuva žiūri į mus, kad mes pirmieji visuomet stovime tauraus pavyzdžio sargyboje.

A. G.

supa dideli būriai maloniai viskuo besidominčių gyventojų. Visi nori kuo daugiau išsikalbėti, kuo daugiau sužinoti, tačiau, deja, laiko tiek maža, o čia visko neiškalbėsi, neaptarsi ištisomis valandomis. Visų gyventojų lūpose pasiilgimas geros tvarkos, ramesnio ir geresnio gyvenimo ir darbo.

Spalių 27 d. popietinėmis valandomis gediminėnų pulkas pasiekė Maišiogalą. Gausūs gyventojų būriai mūsų įspūdingai įzygiuojančius karius sutiko nuoširdžiausiomis ovacijomis, brolišku palankumu ir gaivališka meile. Gausios, gerai ginkluotos mūsų karių gretos gyventojų tarpe kėlė malonų nustebimą, nuoširdžią pagarbą ir aukštą mūsų kariuomenės ir visos tautos gyvenimo pažangą. Vos įžengus į miestelį, karinė radijo stotis pradėjo transliuoti lietuviškų plokštelių muziką, Vilniaus dainas. Visas Maišiogalos miestelis skambėjo muzikos, dainų garsais ir postoviai sustojusių karių dainomis, o taip pat judėjo ir virė gausios karių šeimos postovio gyvenimas.

Maišiogalos miestelyje vakare buvo surengta atitinkama radijo transliacija. Nežiūrint šalto ir lietingo oro, daugybė vietos gyventojų transliacijos vietoje išstovėjo iki galo, domėdamiesi pačių karių atliekama programa.

Kada mes, laikraštinkai, nekantriai ir nelabai patogiai išmiegoję nubudome dar, palyginti, ankstybą spalį 28 d. rytą, — miestelis atrodė vėl ištuštėjęs. Tik didingai prie eilės namų plevėsavo mūsų trispalvės, tvarką ir judėjimą saugojo jau savieji mūsų policijos pareigūnai. Po skanių pusryčių lauko gyvenimo aplinkybėmis, mes vėl savo mašina išvažiuojame priekį, paskui į Vilnių traukiančią mūsų kariuomenę. Ši istorinė Vilniun įžengimo diena dar daugiau ir niuriau apsiniaukusi. Žemi rudens debesys pradeda ašaroti smulkiu, įkyriu lietumi. Tačiau nežiūrint nepalankių oro aplinkybių, mūsų kariuomenės daliniai tvarkingai ir sklandžiai traukė į priekį, kas valanda artėdami prie senojo Vilniaus miesto. Išgyvendami šiuos nepaprastus įspūdžius, mes laikraštinkai drauge su mūsų uniformuotais vyrais nekantriai veržėmės į priekį, norėdami su pirmaisiais daliniais įžengti į mūsų amžinąją sostinę.

Pagaliau priešpietinėmis valandomis mūsų voros priekiniai daliniai pasiekė Vilniaus priemiesčių aukštumas. Lyg kokiame milžiniškame paveiksle, pirmieji vadai ir kareiviai, užbėgę ant smėlėtų aukštumų, pasiilgusius žvilgsnius įmeigė į priekyje rudens miglose dunksantį Gedimino miestą. Čia netrukus atskubėjome ir mes. Tolimesnę ribą peržengti reikėjo dar daugiau valandos laiko.

Visi nekantriai laukiame nustatytos valandos. Pa-

galiau mūsų voros motorizuoti daliniai traukia. jau pirmosiomis priemiesčių gatvėmis, netrukus ir mūsų mašina seka juos. Mes artinamės prie Žaliojo tilto per Nerį. Mes vos galime judėti per didžiausią žmonių minią, kuri be sustojimo įžengiančiai Lietuvos kariuomenei kelia gaivališkas ovacijas, grobsto metimus atsišaukimų lapelius. Nuo šio momento ir prasidėjo mūsų kariuomenės triumfališkas žygis Vilniaus gatvėmis.

Lietuvos ir SSSR siena

Maskva. Elta. Lietuvos įgaliotas ministras Natkevičius ir Sovietų Sąjungos komisarų tarybos pirmininkas ir užsienių reikalų komisaras Molotovas spalį 27 d. 18 val. Kremliuje pasirašė protokolą, kuriame aprašyta Lietuvos ir Sovietų Sąjungos siena pagal spalį 10 d. sutarties pirmą straipsnį.

Žymesnieji sienos punktai yra šie: ji eina tiesia linija nuo buvusios Lenkijos Latvijos sienos punkto — Liudvinavo — per Drūkšių ežero Sosnovco salos vakarų galą, toliau Drūkšių upe perkerta Apvardų, Žilmos, Dyanos ir Dysnelės ežerus. Pro Verėkščio ežerą toliau eina Edunkos upe ligi jos susikirtimo su Pabradės Švenčionių keliu, Bolosankos žemupiu ir Nerimi ligi Skeliškio kaimo. Nuo Novosiulko kaimo pietų rytų kryptimi siena eina į Vileikos upę ir ligi jos persikirtimo su Šumsko Cudzeniškių keliu, paskui Merkio upe ligi Saliųjų, po to ligi Jankų kaimo, kuris lieka Lietuvai, toliau pro Smagurių, Kaniukų, Malakuzės kaimus, kurie lieka Lietuvai. Nuo čia siena eina Solcicos upe pro Narkuškių palivarką Lietuvos pusėje. Nuo Bratomežo palivarko siena eina žemyn Dzitvos upe ligi jos persikirtimo su Eisiškės Saukaučių keliu, paskui — Versokos upeliu, toliau pro Pasiškių, Milekančių kaimus ir Klenčų palivarką, kurie lieka Lietuvos pusėje. Nuo Gutos kaimo siena eina ligi Ulos upės, o toliau pagal upę ligi Merkio upės ir paskui buvusią Lietuvos Lenkijos administracijos sieną ligi pažymėtos vietos prie Igorkos upės.

Sienai praversti sudaroma mišri techninė komisija, kuri turi pradėti darbus Maskvoje lapkričio 1 d., kadangi sieną norima turėti, kol dar neišals žemė.

Pasirašant dalyvavo sutarčių departamento direktorius Kuroptevs, Baltijos skyriaus vedėjas Vasiutkovas ir Sobolevas, o iš Lietuvos pusės taip pat Bagdonas. Pasiuntinys Natkevičius komisarų tarybos pirmininkui Molotovui padėkojo už jo palankumą. Molotovas linkėjo klestėti ir stiprėti padidėjusiai Lietuvos Respublikai.

LIETUVOS KARIUOMENĖS TRIUMFAS

Todėl nenuostabu, kad žinia, jog mūsų kariuomenė jau pradėjo istorinį žygį, Vilniaus miestą aplėkė žaibo greitumu ir visur buvo sutikta su nepaprastu džiaugsmu. Tas džiaugsmas aukščiausių dvasinių polėkių pasiekė tada, kai mūsų kariuomenė prisiartinė prie Vilniaus kalvų. Šimtatūkstantinės minios žmonių išsiveržė į miesto gatves, kad galėtų audringomis ovacijomis pasveikinti tikruosius šeiminkus. Visos didesnės gatvės žmonių buvo tvenkte užtvenktos, visur siūbavo vilniečių jūra, pro kurią buvo neįmanoma nė prasišverbti. Gyventojų skaidrias nuotaikas išreiškė sveikinimo įrašai plakatuose, ištiestuose daugelyje gatvių.

Štai, viename jų skamba: „Lietuvos sostinė sveikina savo karius“, antrame išrašyta: „Išsilgę vilniečiai sveikina Lietuvos kariuomenę“ ir t. t. ir t. t.

Milžiniškos minios žmonių nerimauja. Spalį 28 d. vidudienį jie visi su didžiausiu įtempimu kiekvieną minutę laukia įžengiančios mūsų kariuomenės. Visų moterų rankose matyti gėlių puokštės, visų džiaugsmingi ir laimingi veidai, mūsų tautinės trispalvės vėliavos didingai plevėsuoja prie miesto rūmų. Artinasi valandos, skuba minutė po minutės. Iš milžiniškų minių krūtinų nesulaikoma ovacijų audra išsiveržia, kai į Vilnių spalį 28 d. 12 val. 15 min. įžengia pirmieji mūsų ka-

riai: motorizuotosios dalys ir patruliai. Kiekvienas gatve praeina karys, kiekvienas motorizuotas pabūklas lydimas neregėto džiaugsmo.

Tačiau žmonių jūros neapsakomos ir neaprašomos ovacijos ir milžiniško džiaugsmo spontaniška nuotaika kyla tada, kai apie 14 val. į Vilnių triumfališkai įygiuoja pagrindinės mūsų kariuomenės jėgos: pėstininkai, artilerija, kavalerija ir kt. Ant risto žirgo į Gedimino miestą, priešakyje kariuomenės dalių, įjoja Vilniaus rinktinės vadas d. gen. V. Vitkauskas su savo štabu. Jis tuojau pasisveikino su laukusiais vilniečių visuomenės atstovais. Čia pat d. gen. V. Vitkausko asmenyje mūsų kariuomenę viešai pasveikino visų tautybių miesto gyventojų vadovai. Pirmasis pasveikino Vilniaus Lietuvių Tautinio Komiteto pirmininkas K. Stašys. Jis tarė:

— Visų Vilniaus krašto lietuvių vardu nuoširdžiai sveikinu tamstos asmenyje garbingą Lietuvos kariuomenę, įygiuojančią į seną Gedimino pilį — į Lietuvos numylėtąją sostinę, nešančią mūsų kraštui laisvę, taiką, ramybę ir gerbūvį, kurių visi esame išsiilgę. Čia pat turiu pareikšti padėkos žodį Sovietų Sąjungos valdžiai už jos kilnų žygi, davusį galimybės Lietuvos valstybei užimti Vilnijos kraštą, ko taip ilgai troško per ilgus metus mūsų tauta. Mes esame tikri, kad su jumis, mūsų brangieji broliai-kariai, grįžta į Vilnių mūsų garbingų didvyrių Gedimino, Algirdo, Kęstučio ir Vytauto kilni lietuviškoji dvasia, kuri mokėjo sumaniai vadovauti šio krašto įvairioms tautoms, užtikrindama visiems be jokių skirtumų gyventojams jų gyvybės ir dvasios reikalus, darbo ir turto apsaugą. Iš savo pusės mes, šio krašto lietuviai, trokštame atstatyti karo ir kitų nepalankių aplinkybių sunaikintą Vilnijos ekonominių ir kultūrinį gyvenimą ir iškilmingai pasižadame atiduoti visas savo jėgas aktingam ir darniam bendradarbiavimui su Lietuvos vyriausybe, kuriai stengsimės padėti jos kilnioje krašto tvarkymo darbuotėje. Valio mūsų brangioji Tėvynė Lietuva! Valio jos garbingoji kariuomenė!

Nuskambėjo triukšmingi valiavimai Lietuvos ir mūsų kariuomenės didžiai garbei ir laimingai ateičiai. Pasibaigus ovacijoms, Lietuvos kariuomenę sveikino Vilniaus gudų atstovas inž. V. Klimavičius, lenkų krajevcų grupės vadas adv. J. Šiškovskis, rusų draugijos pirmininkas Iv. Moleris, žydų susivienijimo pirmininkas dr. M. Vygovskis ir totorių atstovas B. Tugan-Baranovskis. Jie visi pareiškė, kad šių tautybių Vilniaus miesto ir atgautųjų sričių gyventojai pasiduoda Lietuvos Respublikos vyriausybės dispozicijai ir pasižada jai būti visados ištikimi.

Audringų ir ilgų ovacijų sutiktas, į Vilniaus gyventojų vadovų sveikinimus ir patikinimus atsakė Vilniaus rinktinės vadas d. gen. V. Vitkauskas. Jis jautriai kalbėjo:

— Brangūs vilniečiai! Deja, aš savo lūpomis nepajėgčiau išreikšti visomis tomis kalbomis, kuriomis čia buvo kalbėta, savo jausmų. Man labai gaila, bet turėkite galvoje, kad aš reikšdamas visų Vilniaus rinktinės karių jausmus, turiu pasakyti, kad širdimi mes šiandien kalbame visomis kalbomis. Tad ir jūs, brangūs vilniečiai, supraskite kaip galite mano žodžius. Kaip senas karys turiu pareikšti, kad visi šiandien žygiavome nepaprastai virpančiomis širdimis. Kaip senas karys turiu taip pat pasakyti, kad eidamas į kautynės niekadros širdyje neturėjau tiek jausmų, kaip dabar. Peržengdami Vilniaus ribą, įžengdami į mūsų senąją sostinę Vilnių, mes pergyvenome tai, ką sunku išreikšti.

Visos čia Vilniuje esančios tautybės žino, kad galime gražiai sugyventi toje sostinėje, kuri mus riša. Už tą visų tautų bendrą sugyvenimą, už mūsų brangiąją Lietuvą ir brangiąją sostinę Vilnių drauge su kariuomene šaukiu: „Valio“!

Vilniaus rinktinės vado d. gen. V. Vitkausko kalbą lydėjo vėl triukšmingi valiavimai, kuriuos nutraukė šimtatūkstantinių minių su užsidegimu giedamas Tautos himnas. Tuo pačiu metu suskambo visų Vilniaus ir atgautųjų sričių ir visos Lietuvos bažnyčių varpai, priekurių iš Karo Muziejaus bokšto prisijungė Laisvės Varpas, visame pasaulyje esantiems lietuvių tautos vaikams pranešdamas linksmą žinią, kad Vilnius jau laisvas. Per laimingus vilniečių veidus skrido džiaugsmo ašaros, jų sielos išgyvenimai šiandien neapsakomi ir neaprašomi. Tai buvo, jų pačių žodžiais tariant, naujas žmogaus užgimimas ir lyg gražiausias gyvenimo sapnas.

Vėl nenutrūkstamos ovacijos, vėl valiavimai, vėl džiaugsmingas šauksmas. Tuo metu per Vilniaus miestą drąsiai, šviesiais ir ryžtingais veidais, energingais žingsniais žygiuoja mūsų pėstininkai, su moderniais pabūklais dunda artilerija, ant šaunių žirgų prajoja kavalerija, prarieda tankeliai ir kitos motorizuotos dalys. Kariams krinta Vilniaus gėlės po kojų. Gėlių krito tiek, kad galima drąsiai sakyti, jog mūsų kariai žygiavo ne akmeniniu grindiniu, bet gėlėmis.

Kariuomenės žygiavimas tęsėsi apie tris valandas. Ir visą laiką gatves užtvindę vilniečiai sveikino mūsų karius. Niekas, nė rudens žvarbus oras, nė pradėjęs pilti įkyrus lietus ilgai ilgai negalėjo išsklaidyti džiaugsmu ligi sielos gelmių persunktų Gedimino miesto gyventojų. Net kariuomenės žygiavimui pasibaigus, vilniečiai dar ilgai nesiskirstė į namus. Jie spietėsi būriais ir dalinosi mūsų kariuomenės sukeltu svaiginauju išpūdžiu. O tie išpūdžiai juose sukėlė didžią pagarbą mūsų kariams. Jiems nepaprastai imponavo karių ištvermingumas, puikus apginklavimas, gražūs arkliai ir išorinė apranga, kurią vilniečiai pavadino net puošnumu.

Antrąją mūsų kariuomenės į Vilnių įygiavimo dieną, spalio 29 d., vilniečius, lygiai kaip vakar kariuomenė, gražiai nuteikė mūsų policija, kuri jau iš pat ryto perėmė pareigas iš miesto gyventojų laikinosios milicijos ir netrukus pasirodė miesto gatvėse. Žmonės apspito policijos pareigonis, teiraudamiesi visokių reikalų, o policija davė reikalingų nurodymų.

Kariuomenės įygiavimo antrosios dienos iškilmės prasidėjo pamaldomis Aušros Vartų koplyčioje. Į pamaldas atvyko l. pėst. D. L. K. Gedimino pulko ginkluota garbės kuopa su pulko vėliava. Pamaldose dalyvavo Vilniaus rinktinės vadas d. gen. V. Vitkauskas, karinės ir civilinės valdžios atstovai, Vilniaus lietuvių visuomenės vadovai, mūsų visuomeninių organizacijų atstovai ir labai daug žmonių. Mišias laikė ir pamokslą pasakė gediminėnų pulko kapelionas kun. A. Keblaitis. Prasidedant mišioms, pirmą kartą po 19 metų šioje lietuvių tautos šventovėje galingai suskambo „Pulkim ant kelių“ ir per visas mišias skambėjo žinomos lietuviškos religinės giesmės. Mišių metu griežė karinis orkestras ir giedojo Vytauto Didžiojo universiteto studentų choras. Po mišių buvo sugriežtas ir sugiedotas Lietuvos himnas. Kun. A. Keblaitis, atlaikęs pamaldas, pasakė jautrų pamokslą, primindamas, kad jau išmušė valanda, kada iš visos Lietuvos turime laimės atvykti ir pasimelsti prie šventovės — Aušros Vartų, prie stebuklingojo Dievo Motinos paveikslė. Hgcsys, kuris

tęsėsi 19 metų, išsipildė. Marija nušluostė mūsų brolių vargo ašaras. Mūsų širdys šiandien kupinos dėkingumo Stebuklingajai Dievo Motinai. Su džiaugsmu krūtinėse šiandien meldžiamės į Mariją, kad ji pagelbėtų sugydyti į vieną kūną buvusias atskirtas mūsų tautos ir mūsų žemių dalis. Po pamokslo buvo kalbama Marijos litanija.

Nuo Aušros Vartų minios žmonių patraukė į Katedros aikštę, esančią Gedimino kalno papėdėje. Aikštėje, be to, jau buvo susirinkusi kita vilniečių jūra, kuri stebėjo čia paradui besirikiuojančią mūsų kariuomenę. Į Gedimino kalno sodelį atvyko karinės ir civilinės valdžios viršininkai ir atstovai, Vilniaus rinktinės kai kurie karininkai, Seimo prezidiumo nariai, visuomenės vadovai ir čia pat išsirikiavo Vytauto Didžiojo universiteto studentų korporacijų vėliavos. Padangę kelis kartus perrėžė vienas mūsų karo aviacijos lėktuvas, kuriam vilniečiai sukėlė ovacijas.

Netrukus iš Gedimino pilies bokšto pasigirdo skardus trimitas, kuris pranešė, kad Gedimino mieste iškeliama Lietuvos vėliava. Tai buvo didžiausio susikaupimo ir įtempimo minutės. Gedimino kalne išsirikiavo gediminėnų pulko garbės sargyba. 14 val. 15 min. po 19 su viršum metų Gedimino pilies bokšte didingai pakilo Lietuvos trispalvė. Jos pakilimą pasveikino Vilniaus miesto ir atgautosios srities ir visos Lietuvos bažnyčių varpai, 21 patrankos šūvis ir milžiniškos žmonių minios giedamas Tautos himnas. Kariai vėliavą pagerbė ginklu. Tuo pačiu metu Kaune, Karo muziejaus bokšte, pradėjo gauti Laisvės Varpas, kuris iš laikinosios sostinės pasveikino tikrąją sostinę.

Ši istorinį momentą į karius ir vilniečius prabilo Vilniaus rinktinės vadas d. gen. V. Vitkauskas. Jis pareiškė įsitikinimą, kad įsikūnijo mūsų didžiausias troškimas ir svajonės. Susijungus Lietuvai su savo sostine, Gedimino kalne aukštai iškilo Lietuvos vėliava. Tuo pačiu lietuvių tautos sunki kova laimėta. Gražinta tai, kas buvo pasiekta jau 1919 — 1920 metais. Tada čia buvo suspindėjusi laimė — Gedimino kalne plevėsavo vėliava. Buvo ilgus metus vedama sunki Vilniaus atgimimo kova. Tvirtas lietuvių tautos pasiryžimas viską nugalėjo. Mūsų vėliava vėl plevėsuoja ten, kur jai privalu būti. D. gen. V. Vitkauskas priminė, kad čia pat, Gedimino kalno papėdėje, Katedroje, glūdi Vytauto Didžiojo palaikai, pro kuriuos tuojau pražygiuos kariuomenė ir juos pagerbs. Baigdamas kalbą, Vilniaus rinktinės vadas energingai pareiškė, kad mes esame

lietuviais gimę, lietuviais gyvename ir tik lietuviais norime mirti.

Tie žodžiai susirinkusiųjų buvo palydėti giesme „Lietuviais esame mes gimę“.

Prie Vilniaus rinktinės vado d. gen. V. Vitkausko atvyko 1. pėst. D. L. K. Gedimino pulko vadas gen. št. plk. L. Gustaitis, kuris atraportavo: „Gedimino kalne iškėliau Lietuvos vėliavą, prie jos pastačiau garbės sargybą ir pabrėžiau, kad kol Gedimino pulkas bus Vilniuje, tol vėliava laisvai plevėsuos“. Šie žodžiai iššaukė vėl milžiniškas ovacijas. Joms aprimus, prasidėjo vėliavos pakėlimo akto pasirašymas. Aktą pasirašė Vilniaus rinktinės vadas d. gen. V. Vitkauskas, Vilniaus Lietuvių Tautinio Komiteto pirmininkas K. Stašys, Vilniaus komendantas plk. lt. Pr. Kaunas, Vilniaus rinktinės pulkų vadai, apskrities viršininkas ats. plk. J. Šlepetys, Seimo vicepirmininkas adv. J. Indrišiūnas, prezidiumo sekretorius inž. J. Viliušis, Savanorių Kūrėjų Sąjungos pirmininkas dim. plk. A. Mačiuika ir vicepirmininkas ats. plk. lt. P. Gužas, Šaulių Sąjungos vadas plk. Pr. Saladžius, Vilniaus Vadavimo Sąjungos pirmininkas Dr. A. Juška, Vilniaus lietuvių visuomenės vadovai, Skautų Brolijos vadas plk. J. Šarauskas, mūsų visuomenės organizacijų atstovai ir kt. Pažymėtina tai, kad aktą pasirašė ir Amerikos Jungtinių Valstybių nepaprastas pasiuntinys ir įgaliojtas ministras Lietuvai C. M. Noremas.

Suskambus karinių orkestrų griežiamų maršų garsams, prasidėjo mūsų kariuomenės paradas. Pirmiausia Gedimino mieste pražygiavo gediminėnų pulko daliniai, toliau žygiavo kitų pėst. pulkų voros, prūžė artilerijos daliniai ir prajojo kavalerijos eskadronai, kurių tarpe Geležinio Vilko vardu pasipuošę 3. dragūnų pulko kariai. Paradas, nors buvo nedidelis, tačiau įspūdingas ir triumfališkas, nes šimtatūkstantinės vilniečių minios karius vėl lydėjo audringomis ovacijomis ir nepertraukiamais valiavimais.

Po parado kariuomenės daliniai ir vilniečiai patraukė į Rasų kapines, kur pagerbė dėl Lietuvos ir Vilniaus laisvės žuvusius karius, savanorius kūrėjus, partizanus, šaulius ir Dr. J. Basanavičių. Karžygių ir tautos veteranų kapai buvo papuošti laisvojo Vilniaus gėlėmis.

Šiomis apeigomis pasibaigė mūsų kariuomenės į amžinąją sostinę įžygiavimo triumfališkosios iškilmės. Ilgai jos neišbluks iš lietuvių tautos ir Vilniaus gyventojų atminties, ilgai jas minės Vilniaus rinktinės kariai, kaip savo gyvenimo laimingiausias dienas.

Maldos ant rymančių kryžių

Berods nelengva, o net skaudu ir šurpu prisiminti aiškia ir neginčijamą tiesą, kad teks visiems atsigulti po žalia velėna. Suprantam kodėl. Gyvybė yra brangiausia žmogui gėrybė. Atimk žmogui turtą — t esi žinies: plėšikas, karas, ugnis ar potvynis, sunaikindamas visa ką turiu — didelė nelaimė, bet ne galutinė. Galiu ir vėl, nors ir skursdamas, prasigyventi. Mirties giltinė, pakirtusi mane ar man artimą bei mylimą asmenį — pagrobė tai, kas negražinama. Štai kodėl ji baisi ir šurpi. Neveltui mūsų liaudies dainius, nors paprastai ir kukliai, šios minties slegiamas, neramiai gieda:

„Diena po dieneles gal jau pavadinsi,
kaip menką žolelę žemės šios nuskinsi,

ar priimsi tada, Aukščiausias Tėveli,
biedną vargdienelį nabagą žmogelį?“

(Vienožinskis)

Nenuostabu, kad ne vienas, žiūrėdamas į šią visuotinę prarają, ir nesuprasdamas šio gyvenimo prasmės, anksčiau negu savaime mirties siūlas trūksta, atima sau gyvybę.

Tačiau karys krikščionis, žvelgdamas šiandien į gedulo šydu apgaubtą kryžių, šimtais šviesų žerėnčius kapus ir juos puošiančius gyvų gėlių vainikus, giliai susimąstęs galvoja: kas žuvo — ne visa žuvo! Mirtis ne visagalė! Aš noriu amžinai gyventi!

Kristus, mirties nugalėtojas, yra pasakęs: „Aš prisikėlimas ir gyvybė; kas tiki į mane, nors ir būtų mi-

reš, bus gyvas (Jon. 11, 25)... ir aš prikelsiu jį paskutinę dieną“ (Jon. 6, 55).

Šią mintį tvirtina visų tautų religijų istorija. Žmogaus siela nemirtinga, nors pats žmogus ir gyvena tik tam tikrą laiką.

Va, kur glūdi krikščionybės mokslo liūdesys ir džiaugsmas — tobula gyvybės ir mirties darba, pilnutinis gyvenimas, vienas tegalys patenkinti mūsų visų protingos prigimties siekimus bei troškimus. Gyventi ir nemirti, mirti ir gyventi!

Ką tad gilus krikščionis poetas yra sueiliavęs:

SVARBI MOLOTOVO KALBA KREMLIUJE

Spalių 31 d. Maskvoje, Kremliaus didžiojoje salėje, Vyriausios SSSR tarybos penktosios nepaprastos sesijos metu pasakė ilgą ir svarbią kalbą apie dabartinę Europos būseną SSSR komisarių tarybos pirmininkas ir užsienių reikalų komisaras Molotovas. Jo kalba užtruko pusantros valandos.

Savo kalboje Molotovas palietė SSSR santykius su Vokietija, Lenkijos iširimą, karą vakaruose, tarptautinę SSSR padėtį, raudonosios kariuomenės žygį į Lenkiją, SSSR santykius su Baltijos valstybėmis ir Suomija, apie pasitarimus su Turkija, santykius su Japonija, apie karo kontrabandą ir ginklų eksportą, ir t. t.

Šios ilgos ir politiškai svarbios Molotovo kalbos platesnės apžvalgos savo laikraštyje dėl vietos stokos negalėjome įdėti. Norintieji su šia kalba plačiau susipažinti, galės ją rasti lapkričio 2 d. išleistuose mūsų dienraščių numeriuose. Čia dedame tik tą kalbos dalį, kuri liečia SSSR santykius su Baltijos valstybėmis. Apie tai Molotovas šiaip pasakė:

„Dabar pereikime prie mūsų santykių su Baltijos valstybėmis. Čia taip pat yra atsitikę svarbių permainingų. Sovietų Sąjungos santykiai su Estija, Latvija ir Lietuva yra tvarkomi taikos sutarčių, atitinkamai sudarytų 1920 metais. Einant tomis sutartimis, Estija, Latvija ir Lietuva įgavo nepriklausomą gyvenimą, kaip valstybės. Be to, visu pereinamuoju laikotarpiu Sovietų Sąjunga nuolat laikėsi draugiškos politikos su šiomis mažomis valstybėmis, naujai įsisteigusiomis. Čia yra radikalus skirtumas tarp Sovietų valdžios politikos ir caristinės Rusijos, kuri laukiniškai slėgė mažas tautas, joms neduodama nė mažiausio galimumo augti tautiškai, kaip nepriklausomoms, ir joms yra likę daug apkartusių atminimų. Reikia pripažinti, kad šitų 20 metų patyrimas draugiškuose Sovietų latvių ir Sovietų lietuvių santykiuose sudarė palankias sąlygas nuolatiniam stiprinimui politinių ir kitų santykių tarp Sovietų Sąjungos ir savo kaimynų prie Baltijos. Tai liudija taip pat paskutinės diplomatinės derybos su Estijos, Latvijos ir Lietuvos atstovais, o taip pat sutartys, kurios po tų derybų buvo pasirašytos Maskvoje. Jūs žinote, kad Sovietų Sąjunga su Estija, Latvija ir Lietuva sudarė savitarpio paramos paktus, turinčius labai didelę politinę reikšmę. Tie paktai yra įkvėpti vienintelio principo. Jie yra parengti savitarpio parama tarp Sovietų Sąjungos vienoje pusėje ir Latvijos, Estijos ir Lietuvos kitoje pusėje, įskaitant ir karinę savitarpio paramą, jeigu būtų užpultas vienas kuris iš šitų kraštų. Atsižvelgiant į ypatingą geografinę padėtį šitų kraštų, kurie, jei taip galima išsireikšti, sudaro priėjimo kelius

„O tos maldos, iškaltos ant rymančių kryžių!
O tie akmenys, plytos, sienojai šešėliuose!
Mano dūstanti žingsniai kapais susigrįžo, —
Su malda tamsių amžių gyveniman keliausi“, be-
lieka baigti šį apmąstymą.

Vėlinių diena yra amžino susikaupimo ir rimties valanda. Nusviro mūsų galva ties Nežinomojo Kario kapu, nebyli skausmo malda apsemė mūsų sielą prie liūdinčio Rūpintojėlio, minint savo a. a. namiškius, pagarbos ir padėkos atodūsis išiechė naują pasiryžimo ir drąsos gyvybę, žengiant savanorių ir atgijusios Lietuvos pirmatą pėdomis.

Ign. Č.

prie Sovietų Sąjungos, ypač iš Baltijos jūros pusės, tie paktai leidžia Sovietų Sąjungai turėti laivyno bazes ir aerodromus nustatytose vietose Estijoje ir Latvijoje, o kiek tai liečia Lietuvą, jie nustato bendrą gynimą su Sovietų Sąjunga Lietuvos sienos. Šitų Sovietų laivyno ir aviacijos bazių sudarymas Estijos, Latvijos ir Lietuvos teritorijose ir įvedimas tam tikro raudonosios armijos kareivių kontingento patikrinti tų bazių ir aerodromų sargybai sudaro tikrą apsaugos priemonę ne tiktai Sovietų Sąjungai, bet ir pačioms Baltijos valstybėms. Tuo būdu tie paktai patarnauja taikos išlaikymui, kuriuo mūsų tautos yra suinteresuotos. Diplomatiniai pasitarimai, kurie paskutiniu metu ėjo tarp Estijos, Latvijos ir Lietuvos, parodė, kad esama tarp mūsų pakankamo pasitikėjimo ir įsitikinimo reikalu, kuris verčia vykdyti šitas karines apsaugos priemones Sovietų Sąjungos intereso dėliai, lygiai kaip ir šitų pačių valstybių intereso dėliai. Tos derybos aiškiai parodė dalyvaujančių valią išlaikyti taiką ir garantuoti saugumą savo tautų, stovinčių prie taikingo darbo. Visos šitos aplinkybės patikrino laimingą derybų galą ir savitarpio paramos paktų, turinčių didelę istorinę reikšmę, sudarymą.

Ypatingos šitų savitarpio paramos paktų pobūdis jokių būdu nereiškia Sovietų Sąjungos kišimosi į Estijos, Latvijos ir Lietuvos reikalus, kaip kad stengiasi įrodyti kai kurie užsienių laikraščiai. Priešingai, visi šitie savitarpio paramos paktai aiškiai pažymi pasirašančių valstybių nepaliečiamą suverenumą ir vienos valstybės nesikišimo į kitos valstybės reikalus principą. Šitie paktai yra paremti kiekvienos iš susitariančių valstybių abipuse socialinės ir ekonominės padėties pagalba ir turi sutvirtinti taikingo bendradarbiavimo ir geros kaimynystės tarp mūsų tautų pagrindą. Mes stovime už lojalų ir tikslų sudarytų paktų vykdymą griežtame abišalumo režime ir pareiškiame, kad plepalai apie Baltijos valstybių susovietinimą tėra naudingi bendriems mūsų priešams ir visokio plauko antisovietiškiems provokatoriams. Dar pagerėjus politiniams santykiams su Estija, Latvija ir Lietuva, Sovietų Sąjunga plačiai atsižvelgė į ekonominius šitų valstybių reikalus, pasirašydama atitinkamus prekybinius susitarimus. Einant šiais susitarimais, prekybos mainai su Baltijos kraštais kelis kartus padidėja ir duoda palankias perspektyvas tų mainų plėtojimuisi. Kada visų Europos valstybių, neišskiriant ir neutralių kraštų, prekyba susiduria su milžiniškomis sunkenybėmis, šitie ekonominiai Sovietų Sąjungos susitarimai su Estija, Latvija ir Lietuva tiems kraštams yra labai didelės teigiamos reikšmės. Tuo būdu suartėjimas tarp Sovietų Sąjungos, Estijos, Latvijos ir Lietuvos palankiai atsi-

lieps grėtesniam mūsų Baltijos kaimynų žemės ūkio, pramonės, susisiekimo ir bendros gerovės klestėjimui.

Sovietų politikos principai mažų kraštų atžvilgiu rado puikų įrodymą sutartyje, kuria Vilniaus miestas ir Vilniaus sritis gražinama Lietuvos Respublikai. Tuo būdu Lietuvos valstybė su savo pusrėčio milijono gyventojų žymiai padidėja: savo teritorija ir gyventojų skaičių padidina 550.000. Taip pat gauna Vilniaus miestą, du kartus gyventojų atžvilgiu didesnę už dabartinę Lietuvos sostinę. Sovietų Sąjunga nutarė Vilnių Lietuvos Respublikai gražinti ne dėl to, kad gyventojai lietuviai ten turėtų persvarą. Vilniaus gyventojų dauguma nėra lietuviška. Bet Sovietų vyriausybė galvojo, kad Vilnius, kurį Lenkija smurtu buvo atėmusi Lietuvai, turėjo priklausyti Lietuvai, kadangi tas miestas buvo viena dalimi sujungtas su istorine Lietuvos valstybės praeitimi ir kita dalimi su tautinėmis lietuvių viltimis. Užsienių spaudoje buvo pastebėta, kad pasaulio istorija nežino pavyzdžio didelės valstybės, kuri savo noru būtų mažai valstybei gražinusi tokios reikšmės miestą. Šitas aktas dar didesniu ryškumu paliudija Sovietų valstybės gerą valią...“

KARO VEIKSMAI

Spalių 27 d. ryto anglų spauda plačiai praneša apie Vokietijos kariuomenės dalių milžinišką koncentravimą prie Olandijos sienos ir į šiaurę nuo Bazelio (Šveicarijos). Ta pačia proga anglų laikraščiai pamini pasikalbėjimų telefonu varžymą tarp Vokietijos ir neutralių valstybių, ir klausia, ar ta priemonė turinti ryšio su Vokietijos kariuomenės dalių kilnojimu, kad netrukus vokiečiai pradės pulti iš oro kai kurias Anglijos sritis ir sustiprins savo povandeninių laivų veiklą. Kai kas, vis dėlto, Anglijoje reiškia nuomonę, kad Vokietijos kariuomenės vadovybė, nenorėdama kiršinti Jungtinių Valstybių visuomenės, nuo atvirų miestų bombardavimo susilaikysianti.

Prancūzų Havaso komunikate apie padėtį Vakarų fronte pranešama, kad spalių 27 d. vokiečiai pradėjo siuntinėti gana stiprius patrulių būrius į tą tuščią sritį, kuri yra pasilikusi tarp vokiečių ir prancūzų linijų, prancūzams pasitraukus anomis dienomis iš anksčiau užimtų linijų. Vokiečiai siunčia jau ne po tris ar penkis karius, kaip kad buvo daroma anomis dienomis ir naktimis, bet maždaug po 50 karių. Be atvangos vyko vokiečių ir prancūzų patrulių susirėmimai.

Spaudos žiniomis, visi Bazelio srities šveicarų kariai, kurie paskutinėmis dienomis buvo paleisti atostogų, spalių 26 d. vakare buvo iššaukti į savo dalis. Ta priemonė yra siejama su Vokietijos valdžios organų nutarimu nutraukti susisiekimą telefonu su Šveicarija. Be to, Bazelyje spalių 26 d. vakare buvo pasklidę daug gandų apie vokiečių kariuomenės koncentravimą Reino dešiniajame krante ir apie pontoninių tiltų statymą per Reiną.

Susisiekimas telefonu tarp Vokietijos ir neutralių valstybių paskutiniu metu buvo labai suvaržytas. Nuo šiolei Vokietijos paštų administracija atsisūvelgs į užsieniečių pageidavimus pasikalbėti telefonu su Vokietija, ir tuos pasikalbėjimus arba leis, arba neleis.

Spalių 27 d. priešpiet susisiekimas telefonu tarp Vokietijos ir Šveicarijos buvo vėl atnaujintas, tačiau iškviesti Berlyną buvę sunku. Susisiekti telefonu su miestais, esančiais netoli Siegfriedo linijos, kaip Friburgu, Brisgau ar Carlsruhe, buvo neįmanoma.

Anglų spaudoje rodomas tam tikras susidomėjimas tuo pakeitimu, kuris Vokietijoje įvyko dėl didžiosios ofensyvos vakarų fronte. Laikraščio „Yorkshire Post“ karinis bendradarbis primena, kad prieš kurį laiką Vokietijos kariuomenės aukštoji vadovybė visais būdais mėginusi kanclerį Hitlerį prikalkinti atsisakyti nuo didelių puolimų Maginot linijos link. Šiuo metu Vokietijos kariuomenės vadovybė atvirkščiai, esanti linkusi į puolimą pradėti, tačiau dabar svyruojęs pats Hitleris. Tas pasikeitimas įvykęs dėl Goeringo ir Raederio įtakos. Jie abu šiuo metu siūla sustiprinti Vokietijos karinę veiklą jūroje ir ore, nes, esant žemyno kariuomenės suvaidintų tik antraeilį vaidmenį Vokietijos gynime. Vokiečių generolai reiškia nuomonę, kad dėl tokios politikos Vokietijos kariuo-

menė, ta tradicinė Vokietijos pajėga, netenkanti didelės dalies savo prestižo. Taigi, vokiečių generolai protestavė ir, kaip atrodo, į tuos protestus buvę atsūvelgta, tačiau tuo tarpu Goeringas metęs ant stalo naują kortą, ir, kaip atrodo, įtikinęs Hitlerį. Goeringas pabrėžęs, kad jei draudimas išgabenti ginklus ir karo medžiagą iš Jungtinių Valstybių bus tikrai atšauktas, tai sąjungininkų oro laivyno pajėgumas padidės tiek, kad vokiečiams tikriausiai pasiliks mažai šansų laimėti karą ore. Taigi, maršalas Goeringas šiuo metu pataria, kad Vokietijos kariuomenės vadovybė ryžtųsi pradėti karą ore, kol dar nėra pervėlu.

Spalių 31 d. popiet paskelbtame Prancūzijos kariuomenės vadovybės komunikate apie padėtį Vakarų fronte pranešama, kad spalių 30 d. visame fronte veiklumas žymiai atgijo. Suvaidino vaidmenį prancūzų pėstininkai, artilerija ir aviacija. Daugelyje vietų prancūzų priešakinės dalys atliko smulkius puolimus ir žvalgybos uždavinius. Jų veiklumas itin gyvas buvo Mozelio ir Blieso srityse. Buvo paimta į nelaisvę vokiečių. Prancūzų aviacija taip pat sėkmingai atliko eilę žvalgybos uždavinių. Spalių 30 d. pirmą kartą vokiečiai panaudojo sunkiuosius artilerijos pabūklus, iš kurių buvo apšaudytas vienas kaimas, esąs maždaug už dešimties kilometrų nuo fronto Prancūzijos linijose. Buvo šaudoma iš labai toli šaudančių pabūklų, kurių kalibras, kaip spėjama, yra bent 150 mm.

Vokiečių kariuomenės vadovybė praneša, kad Vakarų fronte tarp Mōzelio ir Pfaelco miško nežymiai veikia artilerija ir kariuomenės avangardai. Kitose fronto dalyse žymesnės veiklos nebuvo. Keturi prieš lėktuvai buvo numušti.

Prancūzų Havaso žiniomis, pirmą kartą vokiečių lėktuvai žvalgybos tikslais buvo atskridę į Prancūzijos teritorijos gilumą. Vienas vokiečių lėktuvas buvo numuštas. Spalių 30 d. pagiedrėjus orui, ta aplinkybe aviacija plačiai pasinaudojo. Tą dieną pasireiškė didelė prancūzų aviacijos veikla tiek ties frontu, tiek Vokietijos teritorijos gilumoje. Prancūzai atliko daugiau kaip septynias tolimas žvalgybas.

Šiaurės jūroje vokiečiai nuskandino anglų laivą „Lynx“, kilusį iš Grimsby. To laivo dešimties žmonių įgula išsikėlė į Škotijos krantą. Be to, spalių 29 d. Atlanto vandenyne vokiečių povandeninis laivas nuskandino britų prekybą laivą „Malabar“, 8.000 tonų talpumo. 70 žmonių iš to laivo buvo iškelta į vieną uostą Anglijos vakarinėje dalyje. Pagaliau, iš Hullio spalių 30 d. gauta žinių, kad buvo nuskandintas dar vienas prekinių laivas. Visa to laivo 15 žmonių įgula buvo išgelbėta.

Žiniomis iš autoritetingų šaltinių, per praėjusią savaitę britų prekybos laivynas neteko 21.000 tonų prekių, o per tą patį laiką vokiečių prekybos laivynas neteko 19.000 tonų prekių. Per spalių mėnesį britai neteko apie 65.000 tonų prekių, o per rugsėjo mėnesį — 156.000 tonų prekių.

POLITIKOS APŽVALGA

IŠVYKO SOVIETŲ KARINĖ MISIJA. Apie savaitę Lietuvoje išbuvusi Sovietų Rusijos karinė misija, čia turėjusi įvairių pasitarimų, išvyko atgal į Sovietų Rusiją.

SOVIETŲ RUSIJOS ORO BAZĖS LATVIJOJE. DNB žiniomis, Latvijos laikraščiai praneša, kad Sovietų Sąjungos oro bazės bus įrengtos tarp Ventspilio ir Liepojaus ir netoli nuo Sovietų Sąjungos kranto baterijų prie Irbės. Sovietų Sąjungos kariuomenės daliniai, kurie bus atkelti šiuo bazių apsaugai, bus apgyvendinti vakarinėje Latvijoje, netoli įrengtų bazių. Latvijos karo ministras paskelbė įsakymą, kuriuo pulkininkas Dalbergs skiriamas karinės komisijos pirmininku, kuri su Sovietų Sąjunga ves derybas dėl ginklų ir municijos pristatymo. Taip pat paskelbtas antras karo ministro įsakymas, kuriuo pertvarkomos Latvijos karinės apygardos Liepojus — Aizputė, Tukums — Kuldiga ir Ventspilė — Talsen.

Spalių 29 d. į Latvijos pasienio Žilupės stotį atvažiavo pirmas SSSR kariuomenės transportas. Stotyje SSSR kariuomenė pasitiko Latgalijos latvių kariuomenės divizijos viršininkas ir latvių kariuomenės garbės sargyba. Latvių orkestras sugriežė Sovietų Sąjungos, o SSSR — Latvijos himną.

SSSR NORINTI IŠPLĖSTI VEIKLĄ BALKANUOSE. Spalių 31 d. priešpiet į Sofiją atvyko naujas Sovietų Sąjungos pasiuntinys Bulgarijai Lavrentievas. Drauge su pasiuntiniu atvyko trys sekretoriai.

Havasas pažymi, jog Sovietų Sąjungos pasiuntinybės Sofijoje personalo padidinimas reiškia Sovietų Sąjungos norą išplėsti savo veiklą Balkanuose. Be to, Bulgarijos pasiuntinys Sovietų Sąjungai šiuo metu yra Sofijoje. Tada taip pat vertėtų laukti, kad santykiai tarp Sovietų Sąjungos ir Bulgarijos būsią išplėsti.

Havaso žiniomis iš patikimų šaltinių, netrukus būsiančios pradėtos derybos tarp Sovietų Sąjungos ir Bulgarijos prekybos sutarčių ir navigacijos konvencijai sudaryti.

REIKALAUJA IŠ TURKIJOS KARSO IR ARDAHANO SRITIES. Prancūzų laikraštis „Matin“ rašo, kad Turkija yra sutraukusi 300.000 karių Karso ir Ardahano miestų apylinkėse, prie rytinės savo sienos. Esą, tos srities iš Turkijos pareikalavusi Armėnų respublika. Tie du miestai ligi 1922 metų priklausė armėnams. Laikraščio žiniomis, Sovietų ambasados Turkijoje vienas tarnautojas pareiškė, kad Karso ir Ardahano klausimas gali būti išspręstas derybų keliu. Kadangi tose vietose su rusų mažuma elgiamasi gerai, tai visas reikalas nepakenks turkų ir Sovietų santykių draugiškumui.

OLANDIJA ATSIŠAKIUSI SUDARYTI KARINĮ PAKTĄ SU BELGIJA. DNB žiniomis, Briuselyje gauta iš Hagos patvirtinimų, kad Olandija griežtai atmetanti Olandijos Belgijos karinio pakto mintį. Esą, Olandija norinti ištisai išsaugoti nepriklausomą politiką, taigi, olandų nuomone, Olandijai bendradarbiauti su Belgija karinėje srityje nesą įmanoma. Bet kokie mėginimai nukreipti Olandijai nuo jos tradicinės užsienių politikos pagrindinių principų jau iš anksto yra pasmerkti visiškai nepasisekimui. Olandija yra griežtai nusistčiusi vengti karinių susitarimų su bet kuria valstybe.

DIDELI PASIKEITIMAI ITALIJOJE. Paskiausiai įvyko dideli pasikeitimai Italijos vyriausybėje ir kariuomenės vadovybėje. Be daugelio ministrų, taip pat atsistatydino kariuomenės štabo viršininkas, aviacijos štabo viršininkas ir t. t.

TISO IŠRINKTAS SLOVAKIJOS RESPUBLIKOS PREZIDENTU. Slovakijos parlamentas spalio 26 d. išrinko ikišiolinį ministrą pirmininką Dr. Tiso Slovakijos respublikos prezidentu. Pabrėžiama, kad Slovakija, išsirikdama valstybės galvą, užbaigė valstybės steigimo laikotarpį. Rinkimų proga miestai ir kaimai buvo iškėlę vėliavas. Mokyklos buvo uždarytos ir valstybės įstaigos taip pat nedirbo. Naujai išrinktas respublikos prezidentas po išrinkimo parlamento posėdžių salėje prisiekė. Prie parlamento buvo išrikiuota garbės kuopa. Tiso išeinant iš parlamento rūmų buvo pasveikintas 21 šūviu. Jam vykstant į prezidento rūmus, gyventojai kėlė audringas ovacijas.

Vilniaus kraštas

PASKYRIMAI. Buvęs Kauno miesto burmistras ats. plk. lt. Antanas Merkys paskirtas Lietuvos vyriausybės įgaliotinių Vilniaus miestui ir sričiai. Plk. lt. Pranas Kaunas paskirtas Vilniaus komendantu ir ats. plk. J. Šlepetys — Vilniaus miesto ir aps. viršininku.

LEIDIMAI VYKTI Į VILNIŲ IR VILNIAUS SRITĮ. Vidaus Reikalų Ministerijos Administracijos Departamentas praneša, kad asmenys, kurie nori vykti į Vilniaus miestą ir Vilniaus sritį, turi gauti Administracijos Departamento leidimą. Prašymai leidimui gauti apmokami penkiais litais žymnio mokesčio. Prašymai kasdien, be šventadienių, priimami nuo 8 ligi 9 val. ryto, o paruošti leidimai išduodami nuo 13 ligi 14 val. 30 min. ministerijos 37 kambaryje. Prie sakyto kambario durų kasdien 13 val. bus iškabinamas sąrašas asmenų, kuriems leidimai jau paruošti. Kitomis darbo valandomis šių leidimų reikalais informacijos nebus teikiamos.

Šia proga pažymima, kad ne Kaune gyvenę asmenys leidimų reikalais turi kreiptis į vietos apskričių viršininkus. Departamento atsakymas jiems bus siunčiamas paštu.

VILNIAUS IR JO SRITIES PAŠTO ĮSTAIGOS JAU VEIKIA. Pašto Valdyba prašo pranešti, kad Vilniaus paštas jau veikia. Spalio 30 d. rytą Vilniaus mieste paštas pradėjo veikti. Korespondencija priimama ir siunčiama į paskyrimo vietas. Spalio 30 d. korespondencija Vilniaus mieste buvo išnešiotą du kartus. Darbą pradėjo ir kitos Vilniaus srities pašto įstaigos. Smulkesnieji pašto priėmimo ir organizacijos darbai tęsiami. Tą pačią dieną perimta ir buv. Vilniaus srities paštų direkcija. Taip pat iš Vilniaus pradėtas telegrafo ir telefono susisiekimas. Pašto, telegrafo ir telefono susisiekimas Vilniuje buvo ilgesnį laiką nutrauktas, todėl dabar pradėjus paštui veikti, gyventojai visus paštus gausiai užplūdo, ypatingai daug darbų turi telegrafas, kuriuo be kitų labai daug naudojasi savi ir užsienio žurnalistai.

Pirmas pašto vagonas iš Kauno į Vilnių atėjo spalio 29 d., su kuriuo buvo atvežta ir Vilniaus kraštui skirtas paštas. Spalio 30 d. iš Vilniaus išsiųstas paštas į Kauną ir paleisti kursuoti pašto vagonai į ruožus Vilnius — Varėna ir Vilnius — Turmantas. Spalio 30 d. iš Vilniaus išsiųstas paštas ne tik į Kauną, bet ir į Vilniaus kraštą.

Ligi spalio 30 d. atgautame Vilniaus krašte atidarytos ir veikia pašto įstaigos šiose vietose: Vilniuje — devynios pašto įstaigos, be to, Turmante, Traknose, Švenčionėliuose, Palūšėje, Pabradėje, Nemenčinėje, N. Vilnioje I, N. Vilnioje II,

Kaina 15 ct.

KARIJOS

Lietuvos kariuomenės laikraštis
Kaunas, Mikų g. vė 18, „K A R Y S“ Telef. per Kar. Št. 56
Laidžia
Kar. Št. Spaudos ir Švietimo Skyrius
Redaktorius
Kapitonas Šimas Urbonas

Honorarų gauti ir visais kitais reikalais redakcija ir administracija priima ketvirtadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais. Išimtis — atvykusiems iš provincijos.

Prenumerata: puskarininkiams, kareiviams ir mokslieviams metams — 5 lt., 6 mėn. — 3 lt., 3 mėn. 2 lt., Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt., 3 mėn. — 2 lt., Užsienyje, be Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Spaudžia „Spindulio“ B-voės sp. Kaune

Dūkšte, Varėnos geležinkelio stotyje, Valkininkuose, Lentvaryje ir Eišiškėse.

SUSISIEKIMAS TARP KAUNO IR VILNIAUS. Spalio 29 d. pradėtas reguliarus traukinių susisiekimas su Vilniumi. Pagal Lietuvos geležinkelių keleivinių traukinių tvarkaraštį, pirmasis į Vilnių traukinys iš Kauno išėjo spalio 29 d. 5,45 ir Vilniuje jis buvo 7,33. Kiti traukiniai iš Kauno į Vilnių kasdien eina tokiomis valandomis: 12,30, 14,45, 15,00, 17,27 ir 20,38. Traukinys, einas iš Kauno į Vilnių 14,45, eina visomis dienomis prieš šventadienius, o traukinys, einas iš Kauno į Vilnių 15,00 val., eina kasdien be dienų prieš šventadienius. Traukinys, einas 17,27 val., eina iš Kauno tik iki Žaslių, kur jis ateina 18,22 val.

Iš Vilniaus į Kauną traukiniai išeina 4,50, į Kauną ateina 7,12; išeina — 7,55, ateina — 9,27; išeina 15,27, ateina — 17,54, iš Kaišiadorių išeina 18,37, ateina į Kauną 19,25; iš Vilniaus išeina 21,00, ateina į Kauną 22,45.

Iš Vilniaus į Kauną geležinkelių yra 103 kilometrai ir traukiniai šį kelią važiuoja apie 2, 2½ val.

Palemone, Pravieniškėse, Kaišiadoryse, Žasliuose, Vievėje, Lazdėnuose ir Lentvaryje traukiniai stovi mažiau kaip minutę.

Vilniaus krašto geležinkelių įgaliotinio pranešimu, nuo spalio 29 d. 13 val. atidarytas keleivių traukinių susisiekimas tarp Vilniaus ir Stasių Molodečno link ir nuo spalio 30 d. vidurnakties tarp Vilniaus ir Naujosios Vilnios ir Turmanto.

Nuo spalio 29 d. 15 val. pradėtas keleivių traukinių susisiekimas Lentvaro — Vilniaus — Varėnos ruože.

Karo Mokyklos Viršininko pranešimas

- Šiais metais kadro kariūnų priėmimas į Karo Mokyklą įvyks lapkričio mėn. 6 d.
 - Kandidatai renkasi Karo Mokykloje (Kaunas — A. Panemunė) 9 val.
 - Į Karo Mokyklą priimami Lietuvos piliečiai:
 - tinkamos karo tarnybai sveikatos,
 - teismo nebausti ir netardomi,
 - užbaigę aukštesniąją (gimnaziją) mokyklą,
 - nejaunesni 18 ir nevyresni 25 metų amžiaus,
 - nevedę,
 - išlaikę konkursinius egzaminus iš lietuvių kalbos ir Lietuvos istorijos gimnazijos kurso ribose.
 - Vilniečiai, norintieji stoti Karo Mokykloje, prašymus rašo J. E. Respublikos Prezidento vardu ir stojimo dieną įteikia Karo Mokyklos Viršininkui. Prie prašymo turi turėti:
 - mokyklos baigimo atestatą ar notaro patvirtintą nuorašą,
 - gimimo metriką,
 - vieną fotografiją,
 - savo ranka rašytą curriculum vitae,
 - gimnazijos ar žinomo visuomenės veikėjo atestaciją.
 - Maistu, kol bus priimti (apie savaitę laiko), turės apsirūpinti patys.
 - Priimtieji atostogų negaus ir tuoj bus išsiųsti kelių mėnesių stažui į kariuomenės dalis.
- Pastaba: šiais metais anksčiau padavusiųjų prašymai stoti į Karo Mokyklą galioja.

„KARIO“ SKAITYTOJAMS
Ateinančią savaitę išeis specialus, padidintas ir gausiai iliustruotas Vilniaus numeris.